

N.N.

Dienen zoals Hij

Aantekeningen van een conferentie

'Ik echter ben in uw midden als Degene die dient'.

Lukas 22:27

Ontmoetingen met de Heer onder vier ogen zijn kenmerkend voor het evangelie van Johannes. De Heer wordt daar vaker voorgesteld als iemand die vertrouwelijk omgaat met de zondaar. Vaak zijn daar geen getuigen bij. Deze geschiedenissen laten de manier zien waarop de Zoon van God met mensen in aanraking komt. Daarin ligt een grote waarde. De geschiedenissen geven door de specifieke toestand van de betrokken personen een schildering van blijvende waarde. Bijvoorbeeld:

1. Nicodemus in Johannes 3, de leraar van het oude verbond, die echter niet alles van Gods werk weet.
2. De Samaritaanse vrouw uit Johannes 4, waar we leren dat Gods plan verder gaat dan het heil van de zondaar.
3. De zieke in Bethesda in Johannes 5, beeld van iemand in zijn ellende en totale machteloosheid ten opzichte van de eis van de wet, vóór zijn redding.
4. De genezing van de blindgeborene in Johannes 9, waarbij duisternis en licht tegenover elkaar worden gesteld.

Al deze geschiedenissen brengen ons tot grote hoogte, nl. het niveau van God Zelf ten aanzien van de mensen in hun verschillende noden. Maar deze voorbeelden dienen tegelijkertijd ter ondersteuning van de leer van het Nieuwe Testament. Ze

tonen ons praktische lessen hoe dienstknechten van God met anderen moeten omgaan.

God heeft Zijn werk op aarde door Christus voltooid, maar nu zijn degenen die Christus toebehoren de instrumenten waardoor God werkt. Ze worden ertoe opgeroepen te dienen, want zij vertegenwoordigen God nu in deze wereld. Het voorbeeld van de Heer geldt dus voor ieder van ons: *‘Want hiertoe bent u geroepen, omdat ook Christus voor u geleden en u een voorbeeld nagelaten heeft, opdat u Zijn voetstappen navolgt’* (1 Petr. 2:21).

In alle ontmoetingen, of het nu gaat om:

1. de leraar in Israël, onbekend met de waarheid van de nieuwe geboorte (Joh. 3);
2. een persoon die moreel afwijkt (Joh. 4);
3. iemand die niet in staat is te profiteren van de wet (Joh. 5);
4. of die juist erdoor veroordeeld wordt (Joh. 8);
5. de mens die in een toestand van geestelijke blindheid verkeert (Joh. 9);
6. of in de macht van de dood (Joh. 11).

De Heer is er om antwoord te geven op ieders nood, in welke toestand iemand zich ook bevindt. Hij doet dat altijd in genade en waarheid, want de genade en de waarheid zijn door Jezus Christus geworden. Dit is op zo’n manier gebeurd, dat de heerlijkheid van de Zoon van God op aarde heeft geschitterd.

De Heer heeft Zichzelf als de grote Leraar gericht tot Nicodemus, die een leraar van de wet was. Hij onderwees hem in de hele waarheid. In Zijn onderhoud met hem gaf Hij op geen enkel punt toe, Hij sprak met een duidelijkheid die op sommige momenten hard leek.

Heel anders was de weg die de Heer ging om het hart en het geweten van de Samaritaanse vrouw te bereiken. Hij sprak haar aan op de toestand waarin zij zich bevond. De waarheid heeft immers geen uitwerking, als die boven iemands praktische toestand uitgaat. Aan de Samaritaanse stelde de Heer Zich dus niet allereerst als Leraar voor, maar als Heiland. Hij plaatst Zichzelf op haar niveau en spreekt haar aan op het terrein van haar gedachtewereld. Hij spreekt tegen haar over dingen die zij kan begrijpen. Op die manier moeten we altijd anderen dienen. De betrouwbaarste dienst blijft zonder resultaat als het bij de theorie blijft. De waarheid moet worden toegepast op de toestand waarin iemand zich op dat

moment bevindt. Niets is zo moeilijk als echt contact met iemand maken. Het is bijna onmogelijk, als de genade van God het niet bewerkt.

Het vinden van een aanknopingspunt met de waarheid die wij naar Gods gedachten moeten doorgeven, die past bij de toestand van degene met wie wij in aanraking komen, kan dus niet zonder geestelijke oefening gebeuren. Juist door het gebrek hieraan blijven veel pogingen onvruchtbaar. Het is dan ons werk, en niet het werk van God. Zo kan het gebeuren dat wij iemand troosten die vermaand had moeten worden, en dat we iemand vermanen die vertroost had moeten worden. Het punt is eerst werkelijk contact te maken met iemand die zoekt, en te weten wat nodig is in biddend overleg met de Heer. Het is de Heer die de zegen geeft. De dienstknecht heeft veel geduld nodig tijdens het gesprek. Dit is een voortdurende oefening. Maar in elk geval moet hij op duidelijke wijze geroepen zijn voor de taak die hij op zich neemt.

Wij zullen pas werkelijk *afhankelijk* zijn als wij niet uit het oog verliezen dat het om het werk van de Heer gaat. Als we ons niet hiervan bewust zijn, zal onze dienst tevergeefs zijn. Om met een hart, een geweten te spreken moet men de toestand van dit hart en geweten kennen, en alleen God kent het. Daarom zal de dienstknecht alleen de persoon bereiken tot wie hij zich richt, als hij in afhankelijkheid van God handelt. Dan zal de Heilige Geest hem het juiste woord op de juiste plaats geven. Het geeft misschien niet direct resultaat en het hart wordt niet direct geraakt. Maar het werk van God is begonnen in het hart, en dat is vaak een geleidelijk proces. Het is ook voor de dienstknecht misschien beter niet het resultaat te weten van 'zijn' woorden.

Daarom is er ook *geduld* nodig. In Johannes 4 in het bijzonder zien wij de Heer met veel geduld te werk gaan. Het is bijvoorbeeld treffend dat Hij eerst over stoffelijke dingen met de vrouw spreekt. Zij kwam met een kruik om water te halen. De Heer was Zelf vermoeid van de reis en Hij had dorst. Over die lichamelijke noden begon de Heer met de vrouw te spreken. Dit was Zijn opmaat naar een gesprek. Een andere manier had misschien ertoe geleid dat de vrouw zich afgewezen voelde en was vertrokken. Maar de Heer probeerde haar te winnen, met beleid, zonder haast.

Merk op dat de Heer in geen enkel opzicht boven haar ging staan. Hij plaatste Zich op haar niveau. De neiging zich te willen verheffen boven de mensen die men wil dienen, is altijd aanwezig. Wie voor de Heer wil werken, moet altijd hiervoor waken als hij met anderen spreekt. Als wij overtuigd zijn van onze eigen stoffelijke voordelen of van onze kennis, dan handelen wij in strijd met het voorbeeld van onze Heer Jezus. Er is dan een groot gevaar dat wij de persoon waarvoor we ons

interesseren niets kunnen geven. *Zelfverloochening* is onmisbaar om te kunnen dienen.

Laten we kijken we naar Hem, Die het Middelpunt is van Gods heerlijke raadsbesluiten. Een Man die schijnbaar zwak was, vermoeid van de reis, die niets bezat, geen geld, geen relaties, geen invloed. Dat was de weg van de vrijwillige vernedering van de Zoon van God. Het bracht Hem op ons niveau, uitgenomen de zonde. De vrouw tot wie Hij Zich richtte in Johannes 4, had een schuldig geweten. We zien dat ook in de hof van Eden. Direct na de zondeval werd de mens wantrouwig en vreesachtig. Daarom was de vernedering van de Zoon nodig om het vertrouwen te herwinnen. We zien dat het geen kleinigheid is deze weg te bewandelen. Als wij op dezelfde manier handelen, kunnen we ook het vertrouwen winnen. De Heer is hierin ons voorbeeld.

Het lijkt bij de ontmoeting met de Samaritaanse wel alsof Hij verder niets te doen had. Het was alsof Zijn hele dienstwerk uit die ontmoeting bestond, en Hij wijdde Zichzelf volkomen eraan. Die *toewijding* ontbreekt vaak bij ons. Het is een toewijding die met oprechte en diepe belangstelling vraagt naar de omstandigheden van de ander. Er is geen andere toegang tot het hart van een onbekeerde.

Deze toewijding vloeit voort uit goddelijke liefde. God is werkzaam omdat Hij 'de wereld zo lief had'. Laten wij als arbeiders van Hem dezelfde liefde tonen. Gods liefde leidde de Heer naar de put van Sichar, om deze vrouw te ontmoeten. Door die liefde wint Hij haar vertrouwen. Verrast denkt ze: 'Dit is geen Samaritaan, maar een Jood. En het is iemand die mij niet veracht, die zich niet beter voelt'. Ook de discipelen zijn verwonderd daarover. Hieruit blijkt dat onze natuurlijke neiging voor vaste regels en patronen zo sterk is, dat wij verbaasd zijn als de Heer Jezus Zich regelrecht tot het hart richt.

In de gedachten van de vrouw ging het eenvoudig om een scheiding tussen verschillende klassen van mensen, in dit geval op godsdienstig vlak tussen Joden en Samaritanen. Laten we oppassen geen afstand te laten voelen, en laten we vervuld zijn met de liefde van God door de Heilige Geest. Dat is een zaak van de realiteit, en niet van theorie. We zullen ons telkens opnieuw hierin moeten oefenen, en persoonlijk in de tegenwoordigheid van God moeten verblijven. In Zijn tegenwoordigheid verdwijnt elk werelds onderscheid; alles wat door menselijke trots is veroorzaakt, wordt daar geoordeeld. Alle godsdienstige rangen en standen zijn in feite een gruwel voor God.

Een onveranderlijk beginsel dat wij ons telkens in herinnering moeten roepen, is: 'Zo zal het onder u niet zijn; maar wie onder u groot wil worden, zal uw

dienstknecht zijn' (Matt. 20:26). *Nederigheid* waarvan de Heer het volmaakte Voorbeeld is, is geen vrucht van de eigen wil. *Namaak-nederigheid* is in het oog van God slechts omsluisende hoogmoed. *Namaak-toewijding* is ook zonder waarde voor Hem. Wat *waar* is in Hem, is ook *waar* in de Zijnen. Alleen de karaktertrekken die wij in Christus zien en die Hij in ons wil voortbrengen, hebben waarde voor God.

Laten we bedenken dat deze goddelijke eigenschappen, *toewijding* in *nederigheid*, uitsluitend openbaringen van de nieuwe mens zijn. Ze zijn tegenwoordig niet zo zichtbaar, vergeleken met vorige generaties. Laten we moed vatten, niet om die eigenschappen uiterlijk na te bootsen, maar om uit dezelfde bron te drinken waaruit degenen hebben gedronken die ons zijn voorgedaan. Het gaat erom nederigheid te ontwikkelen, die het bewustzijn van de tegenwoordigheid van God in ons voortbrengt, en die zich openbaart door toewijding in afhankelijkheid. Dit legt de vinger op de zere plek, die de dienst een deel van de waarde en kracht zou kunnen ontnemen.

Het is betrekkelijk eenvoudig om ons bezig te houden met allerlei verschillende taken, maar het is moeilijker één dienst goed te volbrengen. Een dienst die in het verborgen wordt verricht, zonder getuigen, maar die door de Heer wordt opgedragen en erkend. De praktische toestand van de dienstknecht is belangrijker dan de zichtbare omstandigheden van de dienst. Die praktische toestand, met het oog op een doeltreffende dienst, betreft voor alles de nederigheid van degene die dient.

Er bestaan twee grote gevaren in relatie tot ons dienstwerk:

1. De neiging om te zeggen: 'Omdat God alles doet, waarom moeten wij dan nog iets doen?' Zo spreekt het vlees van de luiaard. Laten we nooit vergeten dat God zowel *door* de Zijnen als *in* de Zijnen werkt.
2. De neiging om iets te gaan doen zonder diepe en voortdurende zielsoefening. Dan vervangen we de luiheid van het vlees door de ijver van de menselijke wil en door menselijke toewijding. Dat is zeker niet naar de gedachten van God. Het kan zijn dat men voor een dienst terugschrikt, omdat men terugschrikt voor de oefening van het hart die deze dienst vereist. In dat geval is het ook luiheid.

Een leven van dienstbaarheid is een leven in ononderbroken gemeenschap met de Heer. Om te kunnen dienen, moeten we van tevoren met Hem geweest zijn. Dat geldt ook tijdens het dienstwerk, en na het beëindigen van de dienst. Als de dienst is afgelopen, kunnen er nog gevaren zijn. Dienen is bij Hem zijn. Wij hoeven zelf niet te kiezen wat wij moeten doen. De Heer heeft ook niet gekozen, Zijn oor werd

iedere morgen geopend en Hij luisterde zoals leerlingen doen (Jes. 50:4). Zijn hele dienst was al voor Hem afgebakend.

Wij moeten dus niet zelf kiezen, maar hoe vaak doen we dat toch! Gebeurt het soms niet dat we aarzelen om een bezoek te brengen, omdat we zo weinig aanknopingspunten hebben met de persoon die moet worden bezocht? Of dat we iets nalaten, wat ons in de schaduw zou stellen, terwijl we eigenlijk iets willen wat ons meer op de voorgrond stelt? Laten we toch meer naar de Heer luisteren. Hij geeft het geheim van het grootste geluk dat iemand op aarde kan smaken: 'Mijn voedsel is, dat Ik de wil doe van Hem die Mij heeft gezonden en Zijn werk volbreng' (Joh. 4:34).

Laten we ook bedenken dat een dienstknecht werkzaam kan zijn geweest in afhankelijkheid van de Heer tot op een zeker moment, en daarna handelt op een manier die in strijd is met de wil van de Heer. Een goede praktische toestand is inderdaad geen zaak die eens voor altijd ons eigendom is. Dit vooronderstelt een voortdurende waakzaamheid. De afhankelijkheid in de dienst moet telkens worden vernieuwd. Het gevaar van een sleur bestaat altijd, en in een geestelijke dienst in het bijzonder. De Heer had geen gewoonten, in die zin dat ze een sleur waren geworden. Het christelijk leven kan en mag geen sleur worden. Dienen is geen vak, dan is het geen dienstwerk meer. In de christenheid heeft men geestelijke taken veranderd in beroepen. Deze taken vooronderstellen evenals het christenleven zelf voortdurende oefening.

Er valt nog een les te leren bij de put van Sichar. De Heer is er *alleen*. Er is geen trainer in het dienstwerk, iemand die je op weg helpt, die die je stuurt en leidt. Je kunt elkaar natuurlijk aanmoedigen, elkaar aansporen. Zoals Paulus het deed met Archippus. Natuurlijk kun je ook samen een dienst verrichten. Paulus spreekt dikwijls over medewerkers, over medewerkers en medestrijders. Maar de dienst met anderen sluit op geen enkele wijze de afhankelijkheid uit van iedere werker afzonderlijk. Men heeft onbewust de neiging te wandelen door het geloof van de ander. Daarom is persoonlijke afhankelijkheid moeilijker te verwerklijken in een dienst samen met anderen. De Heer heeft Zijn discipelen twee aan twee uitgezonden. Maar dat gaf de ene goede boodschap die zij verkondigden, een *officieel* karakter. Zij vormden *samen* een afdoend en volledig getuigenis – twee getuigen – van de Heer.

In het geval van een werk voor twee personen, staan beide dienstknechten niet altijd op hetzelfde niveau of dezelfde geestelijke hoogte. De schildknaap van Jonathan droeg zijn wapens. Schijnbaar heeft hij niet veel bijzonders gedaan. Maar hij was een steun, een aanvulling voor zijn meester (1 Sam. 14:7-13). Dat is ook zo

wanneer je als vriend bidt voor een arbeider van de Heer. Toen Paulus samen met Barnabas werkzaam was, had ieder zijn aandeel in het werk. Het aandeel van Paulus viel misschien meer op, maar onderling was er geen jaloezie. Timotheüs had met Paulus samengewerkt, en had gediend in het evangelie zoals een kind zijn vader helpt (Fil. 2:22). Paulus kon van hem zeggen: 'Want ik heb niemand van gelijke gezindheid als hij'. Markus is wel goed begonnen, maar heeft niet volgehouden. Barnabas zelf was een dienstknecht van veel waarde, maar hij hield ermee op. Dienen met z'n tweeën was dus al moeilijk in de tijd van de apostelen.

De Heer roept iedere dienstknecht afzonderlijk. Dat sluit samenwerking niet uit, integendeel. Maar het kan alleen goed gaan, als iedereen handelt overeenkomstig zijn persoonlijke roeping. Iemand kan een dienstknecht volgen; dat kan alleen naar de wil van God zijn als het tot opbouw voor hemzelf is. Laten we ervoor waken geen regels te maken hiervoor, en evenmin voor andere onderwerpen. Het gaat vooral om *afhankelijkheid*. Een broeder kan niet iemand anders roepen voor een dienst. Hij kan hem wel te hulp komen. Als hij onderscheidingsvermogen heeft en God vreest, dan zal hij zien dat zijn broeder iets van de Heer heeft ontvangen. Ten eerste zal hij voor hem bidden, en hem aanmoedigen, maar zonder dwang toe te passen. Iemand dwingen is hem blootstellen aan struikelen. Je zet iemand op een plek waarvoor hij misschien niet geroepen is. Of je moedigt hem aan tot dingen die boven zijn geloof uitgaan.

We lezen dat Paulus wilde dat Timotheüs met hem zou meegaan (Hand. 16:3). Maar we lezen ook dat de genadegave voor de dienst van Timotheüs door profetie en door oplegging van de handen van de gezamenlijke oudsten was meegedeeld (1 Tim. 4:14). Zeker had de Geest het eerst gesproken, zoals dat ook in Antiochië gebeurde. Waar godsvrucht is, zullen ook roepingen komen van Godswegen. In Jesaja 6 lezen we de vraag: 'Wie zal Ik zenden, en wie zal voor Ons gaan? En ik zei: 'Zie, hier ben ik, zend mij'. God zendt Zijn dienaar.

Het feit dat *God roept*, is des te ernstiger, omdat men dit tegenwoordig vaak vergeet. Wij weten dat iedere dienstknecht zijn taak moet verrichten in persoonlijk geloof, zelfs als hij de dienst verricht in samenwerking met anderen. Dat sluit menselijke ondernemingen uit. Gemeenschappelijke ondernemingen waarbij men genoeg neemt met een geestelijke vermenging van personen, vinden we niet in de Schrift. Behalve op de manier, en dat is belangrijk, zoals het staat in Handelingen 14:26 en Filippenzen 1:27-28. De Heer staat boven elke dienst, en van Hem zijn allen afhankelijk en moet men zich ook rechtstreeks afhankelijk weten. Dat sluit materiële hulp voor de dienst niet uit. Dat is juist een bewijs van gemeenschap in de dienst.

In de wereld ziet men steeds meer vriendschappelijke verbindingen. Die verbindingen winnen terrein in christelijke kringen. Organisaties gaan met elkaar een samenwerking aan. Waar nog niets georganiseerd was, worden nu comités geïnstalleerd. Samenwerking met de wereld overheerst op christelijk terrein. Groter worden, meer invloed hebben, geen verspilling van arbeidskracht, economischer werken: dat kan de plausibele achterliggende gedachte zijn. Maar deze manier is in tegenspraak met Gods werk en met wat de Schrift leert. Dikwijls zijn deze verbindingen gebaseerd op het bestaan en het motief van de persoonlijke wil. Het is niet onderworpen aan de wil van de Heer. Het vlees wordt erdoor aangemoedigd, en niet bestreden. Deze dingen die niet steunen op de wil van de Heer zijn een groot gevaar. Namelijk dat comités de plaats innemen van de persoonlijke roeping en men geen rekening houdt met de oefeningen van de gemeente, die degenen die door de Heer worden gezonden moet erkennen en ondersteunen.

Laten we ernaar verlangen dat er in de gemeente zo'n sfeer heerst als in Antiochië het geval was. Waar de Geest Zich kan uitspreken, zoals daar gebeurde door profeten en leraars (Hand. 13:1). 'Terwijl zij nu de Heer dienden en vastten, zei de Heilige Geest: Zonder Mij nu Barnabas en Saulus af voor het werk waartoe Ik hen heb geroepen' (Hand. 13:3). Niet de profeten en leraars hebben Barnabas en Saulus uitgezonden, ook de gemeente niet. Maar de sfeer van godsvrucht heeft de Geest in staat gesteld de wil van God duidelijk te maken. In gemeenschap met de Geest hebben zij hun de handen opgelegd – na vasten en gebed – als bewijs van gemeenschap; en zij hebben hen bij de Heer aanbevolen.

Zo'n sfeer van godsvrucht is heel wenselijk in de gemeente, zodat de Geest kan handelen zonder bedroefd te worden. De zwakheid die wij in de praktijk van de dienst aantreffen, houdt verband met het feit dat het geestelijk niveau van de gemeenten laag is. Dit vormt een verhindering voor de ontplooiing van de kracht van de Geest door middel van degenen die de Heer wil gebruiken in Zijn dienst. Er is dus een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid, maar ook een persoonlijke verantwoordelijkheid van al degenen die behoren tot de gemeente van God. Laat ieder hieraan denken, als we ernaar verlangen dat het werk van de Heer wordt verricht zoals Hij dat wenst.

Laten we ons het beslissende woord van de Heer herinneren: 'Niemand kan twee heren dienen'. Laten we stilstaan bij wat dat inhoudt. Zodat ons enige verlangen in de dienst de liefde van Christus mag zijn, die onvereenigbaar is met alle persoonlijke voorkeur, wil of belang.

